

Ter voorbereiding van de zitting van de Raad van State van 28 mei 2024 en aanvullend op de brief van 6 april 2024 vragen we graag aandacht voor het volgende.

Zoals de Henri van Abbestichting al aangaf in haar zienswijze van augustus 2022 op het bestemmingsplan Museumpark VONK is er geen bezwaar tegen een museum VONK als zodanig maar tegen de locatie. Hier sluit de Vereniging Levend Erfgoed Gennepe zich helemaal bij aan. In alle besluiten, adviezen en (concept) beleidsstukken, die betrekking hebben op de Genneper Parken heeft behoud en versterking van de (cultuurhistorische) natuurwaarde van het gebied centraal gestaan. Daarbij stonden centraal verwijdering van bebouwing, extensivering van de toeristische activiteiten en focus op de beleving als publiek natuur- en rustgebied. Specifiek voor dit gebied werd een platform ingericht van betrokkenen, dat tot taak kreeg hieraan vorm te geven en ontwikkelingen waar mogelijk te stimuleren en de beschreven kwaliteiten te bewaken. Een unicum. De Henri van Abbe Stichting en de Vereniging Levend Erfgoed hebben in hun beroepsschrift laten zien hoe de gemeente aan deze Klankbordgroep voorbij is gegaan toen het ging over het mogelijk maken van VONK in de Genneper Parken.

De huisvesting van een museum met een separaat te gebruiken horecagelegenheid, die samen de allure krijgen van een soort attractiepark, is door haar bouw en door de gewenste instroom van bezoekers daarmee volstrekt in strijd. Het is een raadsel waarom de gemeente zo hecht aan deze inbreuk. Immers ze heeft bijna 30 miljoen euro uitgegeven aan het publiek maken van een bos/park op een andere plek in Eindhoven, te weten de Wielewaal. Dus wat met de ene hand wordt afgebroken wordt met de andere weer opgebouwd.

Deze inconsistentie zouden we de beleidsvrijheid kunnen noemen die een gemeenteraad nu eenmaal heeft. Maar een besluit dat zo flagrant in strijd is met alles wat er tot dan toe aan beleid en beleidsvoornemens is uitgesproken en vastgelegd verdient een toetsing door uw Raad.

Onze stelling is dat het niet zo kan zijn dat een concept voor een museum dat - zo geeft de gemeente toe - in strijd is met een vigerend bestemmingsplan, alleen vanwege dat concept ingepast moet worden in een gebied met zo'n grote cultuur-historische- en natuurwaarde. Dat die waarde er is weet vriend en vijand, ook de gemeente. Veel logischer was het geweest om het concept aan te passen zodat andere locaties in beeld konden komen, of om meer middelen beschikbaar te stellen zodat eventuele financiële argumenten konden vervallen. Daarmee had de gemeente ook duidelijker gemaakt hoe groot het belang is dat zij hecht aan het concept Museumpark VONK voor booming Brainport. Het feit dat bijna 30 miljoen beschikbaar is voor die andere locatie geeft aan dat de beperkingen zo groot niet waren.

De argumentatie die het belang van VONK zodanig groot maken voor de schaa sprong van de stad en de aantrekkelijkheid voor bewoners en expats is helemaal bijzonder nu blijkt dat plannen om woningen te realiseren in een groen gebied, voormalig golfterrein Welschap, door de gemeente worden verworpen vanwege de waarde van het groen. Woningbouw is een nog groter belang voor bewoners en expats dan een museum.

Aanvullend op onze brief van d.d. 6 april gaan we hier nader in op de kwestie “inbreuk op de cultuurhistorische waarde“ die in strijd is met alle eerdere besluiten en beleidsvoornemens, waaraan de gemeente zich verbond en waarop de besturingsfilosofie van de Genneper Parken is gebaseerd.

Van belang is om de Genneper Parken te zien als één geheel. Dat ter plaatse van het beoogde Museumpark VONK nu geen sprake zou zijn van cultuurhistorische waarden, zoals het verweer stelt, klopt niet, omdat het oostelijk plangebied gedeeltelijk middenwaarde c.q. zeer hoge waarde heeft. Bovendien is aan het grootste gedeelte weliswaar geen waardering toegekend maar dat komt omdat daar door de komst van gebiedsvreemde functies eerder al aantastingen hebben plaatsgevonden van het oorspronkelijke landschap. Volgens het Groenbeleidsplan 2017 zou dat hersteld moeten worden, waarbij het preHistorisch Dorp weliswaar zou kunnen blijven (gedoogd), maar niet zou mogen uitbreiden, laat staan met een horecagelegenheid zoals wordt beoogd. Bij verdwijnen van de functie zou deze niet opnieuw mogen worden ingevuld. Een museumgebouw, een parkeerplaats, een smederij en een theater van de gegeven omvang passen daar niet bij, evenmin als bouwwerken of andere bouwsels (met een oppervlak van 50 m² en een hoogte tot 11 m). In dit verband wijzen wij m.n. op speerpunt cultuurhistorie als uitgangspunt en de strategieën voor natuur- en landschap en multifunctioneel groen (p. 71, 81, 85 en 92/93 van het Groenbeleidsplan 2017). Zonder dat de raad expliciet heeft besloten tot een beleidswijziging, is nu ingestemd met een plan dat met het eerder vastgestelde beleid in strijd is, evenals met de Interim Structuurvisie 2009.

Het Ontwerp Museumpark VONK dat als bijlage is opgenomen in het Bestemmingsplan Buitengebied Museumpark VONK, laat zien dat uitvoerig onderzoek is verricht naar de historisch landschappelijke structuren van het vroegere Gennep. Op p. 42 staat dat het ontwerp voor het nieuwe museumpark beoogt de landschappelijke en cultuurhistorische beleving van het gebied te versterken door het verkavelingspatroon van het beekdallandschap in 1832 als inspiratie te nemen voor de inrichting van het gebied. Kijken we naar de op p. 42 bijgevoegde kaart, waar het nieuw te ontwikkelen landschap over het oude historisch landschap wordt gelegd, zien wij niet hoe het herstellen van historische landschappelijke structuren en paden en het terugbrengen van het 19e eeuwse beekdallandschap leidend is geweest zoals in de toelichting staat. De ontwerpstudie beschrijft dus wel de historische ontwikkeling van het gebied, maar

die is niet of nauwelijks terug te vinden in het ontwerp dat veeleer een willekeurig beeklandschap als inspiratie heeft.

Bovendien valt niet in te zien hoe tal van belangrijke aspecten van de geschiedenis van Eindhoven zoals bijvoorbeeld de voor de Eindhovense historie zo belangrijke industrialisatie in beeld gebracht kunnen worden op een manier die in overeenstemming is met een herstel van het beekdallandschap.

Ter ondersteuning wijzen we op wat onderzoek- en adviesbureau RAAP in paragraaf 5.2.1 van het rapport De groene zoom van Eindhoven schrijft over historisch landschap en hoe ontwikkelingen in op zich laag gewaardeerde locaties toch afbreuk kunnen doen aan het landschap er omheen:

‘Alhoewel bij het ‘opknippen’ van het gemeentelijk grondgebied in landschapstypen en elementen de verleiding ontstaat om het gebied op objectniveau te benaderen, is de kwaliteit van het landschap het meest gebaat bij een gebiedsbenadering, waarbij zaken in hun onderling verband worden bekeken en het structuurniveau van belang is. Gebeurt dat niet, dan ontstaat het gevaar dat laag gewaardeerde gebiedjes of elementen moeten wijken voor een niet-passende ontwikkeling met invloed op de kwaliteit van het gebied eromheen. Dat betekent dus ook dat waar we hierna spreken over het borgen van waarden in gebiedjes met een specifieke waarde, er altijd gekeken moet worden wat de invloed is van niet-geborgde gebieden in de directe omgeving. Het is voor de cultuurhistorische waarde in de omgeving niet positief als nieuwe ontwikkelingen in een gebied met lage waarde nog meer afbreuk doen aan de hoge waarde daaromheen.’

Dit beschrijft precies waar alle overleg, alle besluitvorming en alle beleidsafspraken in de voorbije jaren steevast op gericht waren.

Als er wel sprake zou zijn van een hersteld beekdallandschap, zou er alle reden zijn om aan het hele gebied een dubbelbestemming Waarde Cultuurhistorie toe te kennen. Nu geldt voor het grootste deel van het plangebied (afgezien van Archeologie en Natuur) alleen de bestemming Maatschappelijk, waarmee in de toekomst eventuele uitbreidingen zonder cultuurhistorische of landschappelijke toets kunnen worden gemotiveerd.

De Stichting Levend Erfgoed Gennep en de Henri van Abbe Stichting hebben het gemeentebestuur en de raad bij herhaling gevraagd de belasting en belastbaarheid van dit toch al door verzuring en vermessing kwetsbaar cultuurhistorische waardevol natuurgebiedje in stedelijk gebied, inzichtelijk en meetbaar te maken. Temeer omdat de gemeente behalve VONK ook andere horeca-initiatieven op ca 50-100 m afstand van VONK mogelijk wil maken of heeft gemaakt, zoals het omvormen van het Clarissenklooster tot hotel-restaurant en de uitbreiding van de Gennepershoeve met aanvullende horeca. De aanvullende bezoekers- en bevoorradingsstromen die hiermee gepaard komen bovenop de bezoekersstromen die recreatief of educatief al gebruikmaken van de parken of van andere op korte afstand gelegen horeca- en

sportvoorzieningen zoals de Tongelreep en het Paviljoen. De gemeente is op geen enkele manier tegemoet willen komen aan vragen vanuit de Klankbordgroep naar bezoekers- en belastingonderzoeken of aan registratie van de cumulatieve milieu- en ecologie-effecten van de reeds aanwezige en toekomstige voorzieningen. Relevant in dit verband is ook het advies van Adviesbureau Royal HaskoningDHV die in 2021 in opdracht van de gemeente het Inrichtingsplan Genneper Parken ontwierp, samen met een omvattend uitvoeringsprogramma. Alle hiervoor genoemde locaties zijn dan ook te beschouwen als onderdelen van één samenhangend geheel. Ook dit gerenommeerd adviesbureau pleitte voor een geïntegreerde beoordeling van de milieueffecten van de diverse maatregelen en voorzieningen. Aanbevolen werd één m.e.r.-beoordeling op te stellen voor alle maatregelen in het inrichtingsplan van Genneper Parken waar vormvrije m.e.r.-beoordelingen zoals die van VONK aan getoetst en toegevoegd konden worden. Ook aan dit advies is geen gehoor gegeven.

Helaas moest VONK er met de schoenlepel worden ingewrongen. Elke poging om het gebied als geheel te benaderen waar goede argumenten en een vastgesteld Groenbeleidsplan op waren gericht, werd verdeeld en geheerst. Alles moest wijken voor VONK. Omdat het zo enorm belangrijk was voor de stad. En omdat er extern geld was. Maar meer geld mocht het niet kosten. Nog in de raadsbehandeling gaf de raad aan dat het feit dat geen grondkosten gemaakt hoefden te worden een goed argument was om VONK in de Genneper Parken te vestigen. Bijzonder dat natuur op de ene plek 30 miljoen waard is en op de andere niets. We verzetten ons daartegen en hopen op uw correctie van dit besluit.

De Henri van Abbestichting,

Wilbert Seuren, voorzitter

De Vereniging Levend Erfgoed Gennep,

Antoinette Heerschop, voorzitter